

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าทอรองดาติของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาตีวิตทยา*

จินตนา คำสอนจิก¹

(วันที่รับบทความ: 6 กรกฎาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ: 27 กรกฎาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ: 4 สิงหาคม 2569)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาติของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาตีวิตทยา 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ตัวอย่างประกอบด้วย ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน รวม 96 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ตัวอย่างประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ 9 คน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบ ครูนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 370 คน และขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน รวม 268 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ แบบประเมินสมรรถนะครู แบบประเมินทักษะอาชีพนักเรียน แบบประเมินการรับรู้และทัศนคติ แบบสัมภาษณ์การอนุรักษ์ภูมิปัญญา แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร และแบบประเมินรูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนยังขาดการบูรณาการทักษะอาชีพในรายวิชาและงบประมาณเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการพัฒนา ระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนวิชาชีพ ทักษะอาชีพและหัตถกรรม และการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ องค์ประกอบการบริหารจัดการ และการวัดและประเมินผล โดยองค์ประกอบการบริหารจัดการตามโมเดล FABRIC แบ่งเป็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ และข้อมูลย้อนกลับ 3) สมรรถนะครูทักษะอาชีพนักเรียน และคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด การอนุรักษ์ภูมิปัญญาอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ผลงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาติ ได้รับรางวัลตั้งแต่ระดับโรงเรียนถึงระดับประเทศ และ 4) ผลการประเมินรูปแบบและคู่มือ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

* บทความวิจัย การบริหารสถานศึกษา โรงเรียนรองดาตีวิตทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานีชัยนาท, 2568

¹ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนรองดาตีวิตทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานีชัยนาท, E-mail: Khamsonjig252405@gmail.com

A School Administration Model Promoting Learning Management Integrating Teachers' Local Wisdom of Rong Ta Thi Woven Fabric to Enhance the Career Skills of Students at Rong Ta Thi Wittaya School*

Jintana Khamsonjik¹

(Received: July 6, 2026; Revised: July 27, 2026; Accepted: August 4, 2026)

Abstract

This research aims to: 1) study the current conditions and needs; 2) develop a school administration model that promotes learning management integrating teachers' local wisdom of Rong Ta Thi woven fabric to enhance the career skills of students at Rong Ta Thi Wittaya School; 3) experiment with the implementation of the school administration model; and 4) evaluate the school administration model. The research was conducted in 4 steps. Step 1: studying the current conditions and needs with a sample comprising 96 participants, including teachers, school board committee members, parents, students, community leaders, local wisdom experts, and 5 experts. Step 2: developing a school administration model, evaluated by 9 experts. Step 3: experimenting with the use of the school administration model with a sample of 370 participants, including teachers, students, parents, local wisdom experts, community leaders, local entrepreneurs, and experts. And Step 4: evaluating the school administration model with a sample of 268 participants, consisting of teachers, basic education school board committee members, and parents. The research instruments included a questionnaire, a semi-structured interview form, a form for checking the appropriateness of the model and the model usage manual, a teacher competency evaluation form, a student career skills evaluation form, a perception and attitude evaluation form, an interview form on wisdom conservation, a curriculum quality evaluation form, and a model evaluation form. Data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis.

The research findings revealed that: 1) the school lacked the integration of career skills into subjects and dedicated budget allocation; stakeholders had high to highest levels of needs for development, particularly regarding career support, weaving and handicraft skills, and learning from local wisdom experts; 2) the developed model consisted of 4 main components: principles and concepts, objectives, management components, and measurement and evaluation, with the management components based on the FABRIC model divided into inputs, processes, outputs, outcomes, impacts, and feedback; 3) teacher competency, student career skills, and curriculum quality were at the highest levels; wisdom conservation was at the strongly agree level; and achievements in the local wisdom of Rong Ta Thi woven fabric received awards ranging from the school level to the national level; and 4) the evaluation results of the model and implementation manual were at the highest level.

Keywords: School Administration Model, Integrated Learning Management, Local Wisdom

* Research Article, School Administration at Rong Ta Thi Wittaya School, Uthai Thani Chai Nat Secondary Educational Service Area Office, 2025

¹ School Administrator, Rong Ta Thi Wittaya School, Uthai Thani Chai Nat Secondary Educational Service Area Office, E-mail: Khamsonjik252405@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ระบุว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นจากการยกระดับสุขภาวะและการเข้าถึงการศึกษา แต่ยังคงมีความเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ทำให้การผลิตและยกระดับทักษะแรงงานไม่สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมที่ต้องการทั้งทักษะดิจิทัลและทักษะทางพฤติกรรม เช่น การคิดเชิงวิพากษ์และการทำงานเป็นทีม (Office of the National Economic and Social Development Council [NESDC], 2023) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) โดยเฉพาะทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน (Office of the Education Council [OEC], 2017) สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2568-2569 ที่เน้นพัฒนาทุนมนุษย์ผ่านแนวคิด “เรียนเพื่อสร้างรายได้” (Learn to Earn) และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐ ท้องถิ่น และเอกชนในการจัดการศึกษา ในระดับพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570 ฉบับปรับปรุง 2568) ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสร้างรายได้ระหว่างเรียนและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น (Uthai Thani Chai Nat Secondary Educational Service Area Office, 2024, p. 5)

โรงเรียนร่อนตาทิวิทยาตั้งอยู่ในชุมชนร่อนตาทิ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นชุมชนชาวอีสานที่มีวัฒนธรรมโดดเด่นด้านการทอผ้า และมีปราชญ์ชาวบ้านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ครบวงจร ตั้งแต่การเตรียมเส้นด้าย การย้อมสีธรรมชาติ จนถึงกระบวนการทอผ้า อันเป็นทุนภูมิปัญญาที่มีคุณค่าและหาไม่ได้ในพื้นที่อื่น โรงเรียนจึงพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “ผ้าทอร่อนตาทิ” ตั้งแต่ปี 2564 เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังมีข้อจำกัดสำคัญ คือ เปิดสอนเฉพาะนักเรียนสายศิลป์-ภาษา เพียงร้อยละ 20 จากนักเรียนทั้งหมด 250 คน และนักเรียนยังไม่สามารถสร้างรายได้จริง เนื่องจากขาดความรู้ด้านการออกแบบลายผ้า การตลาดออนไลน์ และการสร้างแบรนด์ ช่องว่างดังกล่าวส่งผลให้สัดส่วนนักเรียน ม.6 ที่ต้องออกไปเป็นแรงงานรับจ้างค่าตอบแทนต่ำในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.0 เป็นร้อยละ 23.2 (นักเรียน ม.6 ปีการศึกษา 2565-2566 จำนวน 50 และ 56 คน ตามลำดับ) สะท้อนว่าโรงเรียนยังใช้ต้นทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ไม่เต็มศักยภาพ ชุมชนจึงเสนอให้โรงเรียนส่งเสริมอาชีพทอผ้าท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอร่อนตาทิและสร้างรายได้โดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน (Rong Ta Thi School, 2023, p. 5)

การพัฒนาทักษะอาชีพมีความสำคัญต่อความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่โลกการทำงาน ช่วยเพิ่มโอกาสปรับตัวในตลาดแรงงาน ส่งเสริมความถนัดเฉพาะบุคคล ลดช่องว่างระหว่างการศึกษา กับตลาดแรงงาน สร้างรายได้เสริมระหว่างเรียน พัฒนาทักษะชีวิตด้านการทำงานเป็นทีมและการบริหารเวลา

เตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว (Wasi, 2021, pp. 35-90)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนา “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา” โดยประยุกต์แนวทางการบริหารองค์การที่เป็นฐานร่วมกับทฤษฎีระบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและทักษะอาชีพของนักเรียนตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ของครูผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาที่วิทยา แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ โดยใช้แนวคิดดังนี้ (Brown, 1980, pp. 1-2; Dechakup, 2020, pp. 71-110; Husen, 1988, pp. 370-390; Keeves, 1988, pp. 559-570; Khaemmani, 2022, pp. 15-45; McKenney, 1981, pp. 2-3; Phengsawat, 2021, pp. 40-70; Srisa-ard, 2023, pp. 3-35) ซึ่งเอกสารของ (Brown, 1980, pp. 1-2; McKenney, 1981, pp. 2-3; Husen, 1988, pp. 370-390; Keeves, 1988, pp. 559-570) เป็นการอ้างอิงทฤษฎีพื้นฐานที่วางรากฐานแนวคิดเรื่อง “รูปแบบ” (Model) ในบริบทของการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ และจากการศึกษาแนวคิดผู้วิจัยทำการคัดเลือกองค์ประกอบของรูปแบบโดยเลือกองค์ประกอบที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องและความถี่ที่มีค่าตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหารจัดการ และ 4) การวัดและประเมินผล แนวคิดทฤษฎีการบริหารองค์การที่เป็นฐาน โดยใช้แนวคิดดังนี้ (Bryson, 2015, pp. 35-58; Healey, 2019, pp. 503-519; Intarak, 2020, pp. 45-60; Luekittinan, 2022, pp. 156-175; Porter, 2015, pp. 210-235; Runcharoen, 2010,

pp. 71-82; Sararattana, 2019, pp. 150-185; Sawaengsak, 2021, pp. 15-28; Watthanaphanit, 2018, pp. 15-142) จากการศึกษาแนวคิดผู้วิจัยทำการคัดเลือกหลักการที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องและความถี่ที่มีค่าตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ได้หลักการพื้นฐานการบริหารอิงสถานที่เป็นฐานได้ 7 ประการดังนี้ 1) การคำนึงถึงบริบท/อัตลักษณ์ของพื้นที่ 2) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ 4) การกระจายอำนาจ 5) การบูรณาการ/ความร่วมมือ 6) การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ และ 7) การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น และการเสริมสร้างพลังชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ใช้แนวคิดดังนี้ (Ackoff, 2019, pp. 1-15; Losuwannarat, 2016, pp. 12-35; Noprak, 2021, pp. 15-30; Phattharanarakun, 2020, pp. 31-52; Rompho, 2020, pp. 1-22; Rousseau, 2017, pp. 522-533; Runcharoen, 2017, pp. 1-15; Sararattana, 2016, pp. 15-45; Thongphakdi, 2018, pp. 1-20) จากการศึกษาแนวคิดผู้วิจัยทำการคัดเลือกองค์ประกอบการบริหารจัดการ โดยเลือกองค์ประกอบที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องและความถี่ที่มีค่าตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลผลิต (Output) 4) ผลลัพธ์ (Outcome) 5) ผลกระทบ (Impact) และ 6) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ใช้แนวคิดดังนี้ (Ackoff, 2019, pp. 1-15; Gharajedaghi, 2021, pp. 278-295; Losuwannarat, 2016, pp. 1-20; Rompho, 2020, pp. 1-22; Runcharoen, 2017, pp. 1-15; Sararattana, 2018, pp. 1-12; Senge, 2020, pp. 385-405; Sirisamphan, 2019, pp. 1-25; Sterman, 2021, pp. 5-25; Sweeney, 2018, pp. 150-168) จากการศึกษาแนวคิดผู้วิจัยทำการคัดเลือกกระบวนการในการขับเคลื่อนรูปแบบ โดยเลือกกระบวนการที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องและความถี่ที่มีค่าตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ได้กระบวนการในการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารสถานศึกษามี 6 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และสำรวจสถานการณ์ (Foundation analysis = F) ขั้นที่ 2 การวางแผนและออกแบบ (Architectural design = A) ขั้นที่ 3 การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Bridge to practice = B) ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Results assessment = R) ขั้นที่ 5 พัฒนานวัตกรรมต่อยอด (Innovation Development = I) ขั้นที่ 6 การขยายเครือข่ายความร่วมมือ (Community Collaboration = C)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development ; R & D)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ประชากร คือ ครู 21 คน และกรรมการสถานศึกษา 6 คน รวม 27 คน กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มประชากรทั้งหมด 2) ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียน 240 คน นักเรียน 240 คน รวม 480 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียน 30 คน นักเรียน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน รวม 14 คน

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบูรณาการภูมิปัญญาผ้าทอรองดาติเพื่อเสริมทักษะอาชีพนักเรียน สร้างแบบสอบถามโดยการศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี สร้างแบบสอบถาม นำขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับโรงเรียนใกล้เคียง หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.98 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 27 ข้อ 2) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเรื่องกระบวนการบูรณาการภูมิปัญญาผ้าทอรองดาติเพื่อเสริมทักษะอาชีพนักเรียน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ดำรา กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ จัดทำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างนำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างฉบับร่างเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อหาค่า IOC พบว่า ทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 จากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการ (ได้รับกลับคืนสมบูรณ์ 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100) และ 2) แบบสัมภาษณ์ โดยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการ) ทราบล่วงหน้า นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมบันทึกเสียงจดบันทึกด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ด้วยค่าความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แนวคิด ทฤษฎี และแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและทฤษฎีระบบ วิเคราะห์เนื้อหา และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านบริหารที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา วิธีการสร้างแบบตรวจสอบ โดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย สร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสม นำขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ วิธีการสร้างแบบตรวจสอบ โดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย สร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสม นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือ ในวันที่ 6 เมษายน 2568 ณ ห้องประชุมบัวแก้ว โรงเรียนอนุบาลวัดหนองขุนชาติ (อุทิศพิทยาคาร) โดยส่งหนังสือเชิญพร้อมเอกสารเค้าโครงวิจัยและร่างรูปแบบ/คู่มือ ให้ผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้า แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบ/คู่มือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือ แล้วหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ประชากร คือ ครู 21 คน และนักเรียน ม.1-6 จำนวน 240 คน รวม 261 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากรทั้งหมด 2) ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียน 240 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียน 60 คน โดยเลือกแบบเจาะจง 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ปรารักษ์ชาวบ้าน 15 คน ผู้นำชุมชน 15 คน ผู้ประกอบการท้องถิ่น 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน จากหลากหลายภาคส่วน (อาจารย์อุดมศึกษาศึกษานิเทศก์ หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน ปรารักษ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทนวัฒนธรรมจังหวัด) รวม 49 คน

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาผ้าทอรองดาที่ วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบประเมิน นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหา IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนลานสักวิทยา จำนวน 30 คน การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 19 ข้อ 2) แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบประเมิน นำแบบประเมิน ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนลานสักวิทยา จำนวน 30 คน การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 19 ข้อ 3) แบบสอบถามการรับรู้และทัศนคติต่อผ้าทอรองดาที่ วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน นักเรียน และครูของโรงเรียนลานสักวิทยา จำนวน 30 คน การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 14 ข้อ 4) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าทอรองดาที่ผ่านหลักสูตร วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC

เท่ากับ 1.00 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสัมภาษณ์เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 12 ข้อ 5) แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรผ้าทอรองดาตี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568 วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบประเมิน นำแบบประเมิน ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ของโรงเรียนลานสัทธิวิทยา จำนวน 30 คน การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 33 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568-มีนาคม พ.ศ. 2569 ผู้วิจัยประชุมชี้แจงครู โรงเรียนรองดาตีวิทยาเพื่อสร้างความเข้าใจและวางแผนดำเนินงานตามรูปแบบ ครูศึกษาคู่มือและปฏิบัติ ตามรูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะครู ทักษะอาชีพนักเรียน การรับรู้/ทัศนคติและคุณภาพหลักสูตรฉบับปรับปรุง 2568 รวมถึงแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญา โดยแจ้งแนวคำถามล่วงหน้าและนัดหมายสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินสมรรถนะครู ทักษะอาชีพนักเรียน วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired t-test การรับรู้/ทัศนคติ และคุณภาพหลักสูตร (มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแบบสัมภาษณ์ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและคำร้อยละ นำเสนอเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ ครู 21 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 7 คน และ ผู้ปกครองนักเรียน ม.1-6 จำนวน 240 คน รวม 268 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา วิธีการสร้างโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สร้างแบบประเมิน นำแบบประเมิน ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า IOC พบว่า ทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนลานสัทธิวิทยา จำนวน 30 คน การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 22-31 มีนาคม 2569 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง ได้รับแบบประเมินกลับคืนสมบูรณ์ 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยค่าความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์ผลการประเมิน ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารสถานศึกษา

ด้านความรู้และทักษะของครู อยู่ในระดับความต้องการมาก ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.66$) 2) ด้านสื่อวัสดุ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับความต้องการมาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.60$) 3) ด้านการสนับสนุนและพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.54$) 4) ความต้องการเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.57$) โดยทักษะที่ต้องการสูงสุด คือ ทักษะการทอผ้าและงานหัตถกรรม ($\mu = 4.65$) รองลงมาคือทักษะมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ($\mu = 4.60$) และทักษะการตลาด/ขายออนไลน์ ($\mu = 4.58$) 5) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะอาชีพที่ต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.58$) โดยเน้นการเรียนรู้จากปราชญ์ชุมชน ($\mu = 4.66$) การฝึกปฏิบัติจริง ($\mu = 4.61$) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูป ($\mu = 4.55$)

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา

1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาตี่ของครู ผู้การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนรองดาตี่วิทยามี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการบริหารจัดการ 4) การวัดและประเมินผล

2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบหลัก ผลการตรวจสอบความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.88$, $\sigma = 0.28$) ได้แก่ หลักการและแนวคิดพื้นฐาน ($\mu = 4.89$) วัตถุประสงค์ ($\mu = 4.96$) องค์ประกอบการบริหารจัดการ ($\mu = 4.86$) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย (Input, Process, Output, Outcome, Impact, Feedback) โดย Process มี 6 ขั้นตอนย่อยที่สรุปเป็นรูปแบบ FABRIC (ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และสำรวจสถานการณ์ ขั้นที่ 2 การวางแผนและออกแบบ ขั้นที่ 3 การนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 4 การประเมินผล ขั้นที่ 5 พัฒนานวัตกรรมต่อยอด และ ขั้นที่ 6 การขยายเครือข่ายความร่วมมือ) และการวัดและประเมินผล ($\mu = 4.89$)

3) คู่มือการใช้รูปแบบ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.27$)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา (สรุปผล แบ่งเป็น 5 ประเด็น)

1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาตี่ของครู แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาตี่ของครู

ผลการทดลอง	N	μ	$\sum d$	$\sum d^2$	t
ก่อนใช้รูปแบบ	21	2.51	47.05	109.26	23.452
หลังใช้รูปแบบ	21	4.75			

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาหิของครู ก่อนใช้รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.51$) หลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$) เพิ่มขึ้น 2.24 ค่า t จากตาราง (เมื่อ $df = 20$, $\alpha = .05$) เท่ากับ 2.0860 ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 23.452 มีค่ามากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาหิของครู หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ทักษะอาชีพของนักเรียน แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะอาชีพของนักเรียน

ผลการทดลอง	N	μ	$\sum d$	$\sum d^2$	t
ก่อนใช้รูปแบบ	240	2.06	549.26	1311.95	73.971
หลังใช้รูปแบบ	240	4.55			

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะอาชีพของนักเรียน ก่อนใช้รูปแบบ อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.06$) หลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) เพิ่มขึ้น 2.49 ค่า t จากตาราง (เมื่อ $df = 239$, $\alpha = .05$) เท่ากับ 1.96925 ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 73.971 มีค่ามากกว่าค่า t ในตาราง แสดงว่า ทักษะอาชีพของนักเรียนหลังใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาหิ ($N = 100$) อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\mu = 4.70$) ประกอบกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ 3 กลุ่ม (ปราชญ์ชาวบ้าน ครู ผู้นำชุมชน/ผู้ปกครอง) สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

4) คุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมผ้าทอรองดาหิ (ฉบับปรับปรุง ปีการศึกษา 2568) คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.86$)

5) ผลงานเชิงประจักษ์ด้านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ครบทั้ง 5 กลุ่ม (นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน) ได้รับรางวัลตั้งแต่ระดับโรงเรียนถึงระดับประเทศ (ยกเว้นด้านชุมชนที่ได้ระดับโรงเรียน)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาหิของครูสู่การเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนรองดาหิวิทยา ดำเนินการโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 268 คน ผลการประเมินในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.27$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของการบริหารสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนดำเนินกิจกรรมทักษะอาชีพซ้ำรูปแบบเดิม ขาดงบประมาณเฉพาะ การบูรณาการกับรายวิชา และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากขาดนโยบายที่ชัดเจนและการเตรียมความพร้อมของครู สอดคล้องกับ Da Silva et al. (2023, pp. 1210-1228) ที่พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมักถูกละเลยจากการขาดนโยบายและการเตรียมครู ด้านความต้องการ พบว่า การสนับสนุนพัฒนาวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.55$) เพราะครูเป็นกลไกหลักในการถ่ายทอดและเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับ Pillay et al. (2021, pp. 290-310) และ Harrington and Wilson (2021, pp. 55-77) ส่วนทักษะที่ต้องการสูงสุด คือการทอผ้าและหัตถกรรม ($\mu = 4.65$) เนื่องจากสอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมเดิมของชุมชนใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแปลงเป็นรายได้ได้จริงผ่านผลิตภัณฑ์ OTOP หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Sherly et al. (2023, pp. 644-653) ที่ชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างทักษะท้องถิ่นกับความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของชุมชน

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ หลักการและแนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ องค์ประกอบการบริหารจัดการ (ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ และข้อมูลย้อนกลับ) และการวัดประเมินผล เนื่องจากการบริหารทักษะอาชีพอย่างยั่งยืนต้องอาศัยกรอบคิดเชิงระบบครบวงจร ไม่ใช้การจัดกิจกรรมแบบแยกส่วน สอดคล้องกับ Leithwood (2021, p. 377) และ Promchui and Sarasawang (2021, pp. 15-30) ที่พัฒนา CAREERS Model บนหลักการเชิงระบบเช่นเดียวกัน รูปแบบการบริหารฯ มีกระบวนการหลัก 6 ขั้นตอนเป็นวงจร ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ (F) การวางแผน (A) การนำสู่ปฏิบัติ (B) การประเมินผล (R) การพัฒนานวัตกรรม (I) และการขยายเครือข่าย (C) หรือ FABRIC Model เนื่องจากการดำเนินงานทักษะอาชีพ มีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่องที่ทบทวนและปรับปรุงตนเองได้ตลอดเวลา ซึ่งช่วยแก้ปัญหาการดำเนินกิจกรรมซ้ำรูปแบบเดิมที่พบในสภาพปัจจุบัน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ เนื่องจากออกแบบบนกรอบคิดเชิงระบบและผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับ Leithwood (2021, p. 377) และ Sawaengsak and Theerathit (2022, pp. 80-95) ที่พัฒนา SHARP Model ซึ่งยืนยันในทำนองเดียวกันว่า รูปแบบบริหารที่มีโครงสร้างครบถ้วนและเป็นระบบ ย่อมได้รับการยอมรับด้านความเหมาะสมในระดับสูง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา พบว่า (1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นของครู เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลาง ($\mu = 2.51$) เป็นระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($t = 23.452$) เนื่องจากรูปแบบ เปิดโอกาสให้ครูฝึกปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Firmansyah et al. (2022, pp. 7-9) ที่พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วมส่งผลโดยตรง

ต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (2) ทักษะอาชีพของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากระดับน้อย ($\mu = 2.06$) เป็นระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($t = 73.971$) เนื่องจากการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติควบคู่กับ หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ Sawaengsak and Theerathit (2022, pp. 80-95) ที่ยืนยันว่า รูปแบบบริหารที่มีกระบวนการเป็นวงจรชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอรองดาที่ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\mu = 4.70$) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากปราชญ์ชาวบ้าน ครู และผู้นำชุมชน เนื่องจากรูปแบบเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยตรง ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน สอดคล้องกับ Arjaya et al. (2024, pp. 120-140) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (4) คุณภาพ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมผ้าทอรองดาที่ ฉบับปรับปรุง ปีการศึกษา 2568 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.86$) เนื่องจากการพัฒนาจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจริง ผ่านการตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ Pillay et al. (2021, pp. 290-310) ที่ระบุว่าหลักสูตรที่พัฒนาจากบริบทจริงย่อม มีคุณภาพ และความเหมาะสมสูง (5) ผลงานเชิงประจักษ์ด้านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบครัวนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน และชุมชน รวม 42 รายการ ได้รับรางวัลตั้งแต่ระดับโรงเรียนถึงระดับประเทศ เนื่องจากรูปแบบ มีกลไกติดตามและขยายผลต่อเนื่องผ่านการพัฒนานวัตกรรมและขยายเครือข่าย สอดคล้องกับ Khotbanthao and Thong-aim (2022, pp. 45-60) ที่พบว่ารูปแบบบริหารที่มีการขยายเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดผลงานเชิงประจักษ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$) ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจริงของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีเป้าหมายและองค์ประกอบที่ชัดเจนสอดคล้องกัน ประกอบกับ ผ่านการทดลองใช้จริงจนเห็นผลเชิงประจักษ์ ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจึงรับรู้ถึงความถูกต้องและประโยชน์ของรูปแบบได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Promchui and Sarasawang (2021, pp. 15-30) และ Leithwood (2021, p. 377) ที่ยืนยันว่าความชัดเจนของเป้าหมายและองค์ประกอบของรูปแบบ ส่งผลต่อการยอมรับและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการในบริบทเฉพาะของโรงเรียนรองดาที่วิทยา ซึ่งเป็นชุมชนชาวอีสาน ที่มีทุนภูมิปัญญาด้านการทอผ้าและปราชญ์ชาวบ้านที่มีความพร้อมสูง ผลการวิจัยและรูปแบบ FABRIC Model ที่พัฒนาขึ้น จึงอาจไม่สามารถนำไปใช้ได้โดยตรงกับโรงเรียนที่มีบริบททางภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรชุมชน หรือสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างออกไป การนำไปประยุกต์ใช้จึงควรพิจารณาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับ 6 ขั้นตอนของ FABRIC Model ได้แก่ งบวิเคราะห์สถานการณ์และพัฒนาครู (F-A) งบดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน (B) งบเครื่องมือประเมินผล (R) งบสนับสนุนนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ เช่น ออกแบบลายผ้าและการตลาดออนไลน์ (I) และงบเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน/หน่วยงานภายนอก (C) เพื่อให้งบประมาณหมุนเวียนสนับสนุนครบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

2. เนื่องจากทักษะทอผ้าและหัตถกรรม มีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจที่จับต้องได้ ควรออกแบบกลไกให้สถานศึกษาสามารถระดมทุนร่วมจากหลายภาคส่วน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายผู้ประกอบการรายบ้าน และภาคเอกชนที่รับซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP แทนการพึ่งพางบประมาณจากโรงเรียนเพียงทางเดียว เพื่อความยั่งยืนของกิจกรรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลกระทบของรูปแบบต่อรายได้จริงของนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Ackoff, R. (2019). Systems thinking and organizational problem solving. *International Journal of Systems Science*, 50(1), 1–15.
- Arjaya, I. B. A., Suastra, I. W., Redhana, I. W. and Sudiatmika, A. A. I. A. R. (2024). Global trends in local wisdom integration in education: A comprehensive bibliometric mapping analysis from 2020 to 2024. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 23(7), 120–140. <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.7.7>
- Brown, J. L. (1980). *Educational psychology and curriculum development*. McGraw-Hill.
- Bryson, J. M. and Crosby, B. C. (2015). *Public value and public administration*. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Chamnansuk, P. (2018). Career skills in the context of community development and community enterprises. *Academic Journal*, 21(3), 78–92. (In Thai).
- Da Silva, C., Pereira, F. and Amorim, J. P. (2023). The integration of indigenous knowledge in school: A systematic review. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 54(7), 1210–1228. <https://doi.org/10.1080/03057925.2023.2184200>
- Dechakup, P. (2020). *Learning management in the 21st century* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (In Thai).

- Firmansyah, A., Chen, M.-H., Junaedi, I. W. R., Arwani, M. and Kistyanto, A. (2022). The role of transformational leadership and knowledge management and learning organization on vocational schools performance during digital era. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 895341. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.895341>
- Gharajedaghi, J. (2021). Systems thinking: Managing complexity in organizations. *Journal of Systems Thinking*, 16(3), 278–295.
- Harrington, K. and Wilson, R. (2021). CAREER Leadership Framework: Enhancing vocational skills in schools. *Journal of Educational Leadership*, 28(4), 55–72.
- Healey, P. (2019). Creating public value through caring for place. *Policy & Politics*, 47(4), 503–519.
- Husen, T. (1988). Research paradigms in education. In J. P. Keeves (Ed.), *Educational research, methodology and measurement: An international handbook* (pp. 17–20). New York: Pergamon Press.
- Intarak, P. (2020). *Area-based management: Concepts and applications in the Thai context*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Khaemmani, T. (2022). *The science of teaching in the digital age*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai).
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research, methodology, and measurement: An international handbook*. New York: Pergamon Press.
- Khotbanthao, S. and Thong-aim, A. (2022). The ICOMPLETE Model for school administration promoting career skills. *Journal of Educational Administration*, 19(1), 45–60. (In Thai).
- Leithwood, K. (2021). A review of evidence about equitable school leadership. *Education Sciences*, 11(8), Article 377.
- Losuwannarat, T. (2016). Systems theory and organizational development. *NIDA Development Journal*, 56(1), 1–20. (In Thai).
- Luekittinan, W. (2022). ARISE Model: A conceptual framework for place-based management for local development. *Journal of Governance Administration*, 11(1), 156–175. (In Thai).
- McKenney, J. L. (1981). *Developing computer simulations*. Harvard Business School Press.
- Noprak, S. (2021). Elements of systems theory in the development of educational leadership. *Journal of Education*, 32(3), 15–30. (In Thai).

- Office of the Education Council [OEC]. (2017). National education plan 2017–2036. Retrieved January 25, 2025, from <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1540-file.pdf> (In Thai).
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. Retrieved January 25, 2025, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 (In Thai).
- Phattharanarakun, P. (2020). Public sector organizational development through systems theory. *Public and Private Management Journal*, 27(2), 31–52. (In Thai).
- Phengsawat, W. (2021). *Research and development of models*. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University. (In Thai).
- Pillay, J., Smith, A. and Govender, L. (2021). Public-private partnerships for vocational education: A multi-case study. *Journal of Vocational Education & Training*, 73(2), 290–310.
- Porter, M. E. (2015). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. New York: Free Press.
- Promchui, S. and Sarasawang, S. (2021). Development of the CAREERS Model for vocational school administration. *Journal of Vocational Education*, 22(1), 15–30. (In Thai).
- Rompho, N. (2020). Systems theory in modern organizations. *Journal of Business Administration*, 43(168), 1–22. (In Thai).
- Rong Ta Thi School. (2023). *Educational quality development plan 2023–2025*. Uthai Thani: Rong Ta Thi Wittaya School. (In Thai).
- Rousseau, D. (2017). General system theory: Its present and potential. *Systems Research and Behavioral Science*, 34(5), 522–533.
- Runcharoen, T. (2010). *Professionalism in organizing and administering education*. Bangkok: Kaofang. (In Thai).
- Runcharoen, T. (2017). Application of systems theory in educational administration. *Journal of Education*, 28(2), 1–15. (In Thai).
- Sararattana, W. (2016). *Educational administration: Principles, theories, functions, issues, and new contexts*. Bangkok: Thipwisut. (In Thai).
- Sararattana, W. (2018). Systems theory and organizational development. *Journal of Educational Administration*, 14(2), 1–12. (In Thai).

- Sararattana, W. (2019). *Educational administration: Principles, theories, functions, issues, and context*. Bangkok: Thipyawisut. (In Thai).
- Sawaengsak, T. (2021). Place-based management: A case study of educational development in special areas. *Naresuan University Journal of Education*, 23(2), 15–28. (In Thai).
- Sawaengsak, T. and Theerathit, S. (2022). Development of the SHARP Model for school administration promoting career skills. *Journal of Educational Administration*, 19(3), 80–95. (In Thai).
- Senge, P. (2020). The fifth discipline: The art and practice of systems thinking. *Organization Studies*, 41(4), 385-405.
- Sherly, S., Kisno, K. and Kešner, A. (2023). Vocational high school entrepreneurship learning management model based on local wisdom products. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research*, 4(4), 644–653. <https://doi.org/10.46843/jiecr.v4i4.753>
- Sirisamphan, T. (2019). Elements of systems theory in public administration. *Journal of Public Administration*, 17(2), 1–25. (In Thai).
- Srisa-ard, B. (2023). *Research for learning development*. (5th ed.). Mahasarakham: Mahasarakham University. (In Thai).
- Sterman, J. D. (2021). *Business dynamics: Systems thinking and modeling for a complex world* (2nd ed.). Boston: McGraw-Hill Education.
- Sweeney, L. B. (2018). Systems thinking in education: Process and applications. *Educational Research Review*, 25, 150-168.
- Thongphakdi, N. (2018). Elements of systems theory in economic and social development. *NIDA Development Journal*, 58(3), 1-20. (In Thai).
- Uthai Thani Chai Nat Secondary Educational Service Area Office. (2024). *Five-year education development plan (2023–2027), 2025 revised edition*. Retrieved January 25, 2025, from <https://spmuncn.obec.site> (In Thai).
- Wasi, P. (2021). *Education reform: An intellectual overhaul, a way out of disaster*. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation. (In Thai).
- Wathanaphanit, A. (2018). Area-based management concepts and sustainable community development. *Journal of Social Development*, 20(1), 119-142. (In Thai).
